

УДК 658.7:619

Петровська Є. М.

здобувачка 3 курсу першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти ОП “Економіка підприємства”,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Селезньова Г. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри
економіки підприємства та організації бізнесу,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

СУТНІСТЬ ЛОГІСТИКИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ У СФЕРІ ВЕТЕРИНАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

У сучасних умовах господарювання логістика набуває дедалі більшої ваги як критичний фактор ефективного функціонування підприємств у різних галузях. Вона забезпечує управління потоками ресурсів — матеріальними, інформаційними, фінансовими та сервісними — з метою досягнення оптимального балансу між витратами та якістю обслуговування клієнтів. Особливо важливим є застосування логістичних підходів у сферах, де особливості продукції вимагають підвищеної точності та надійності організації постачання, — таких, як фармацевтична, харчова або ветеринарна [1, с. 150].

Метою дослідження є визначення теоретичних засад та специфічних підходів до організації логістичних процесів у сфері ветеринарної продукції в умовах нестабільного середовища, а також обґрунтування напрямів їх оптимізації з урахуванням сучасних технологічних і нормативних викликів.

Під логістикою зазвичай розуміють інтегрований процес управління всіма видами потоків у межах і за межами підприємства з урахуванням

вимог кінцевого споживача. Логістика поєднує в собі як оперативні, так і стратегічні елементи діяльності: транспортування, складування, упаковку, інформаційне супроводження, управління запасами, планування попиту, обробку замовлень тощо. Основна мета логістики — забезпечити своєчасне та ефективне постачання продукції з мінімальними витратами при максимально можливому рівні сервісу [1, с. 150].

Загалом, наукові засади логістики базуються на міждисциплінарному підході, що охоплює економіку, менеджмент, інженерію, інформатику та прикладну математику. Основоположні принципи логістики включають:

- системність — розгляд усіх логістичних операцій як взаємопов’язаних елементів єдиної системи;
- інтегрованість — злиття логістичних функцій (транспортування, складування, розподілу тощо) в єдину систему управління;
- оптимізацію — прагнення до мінімізації витрат і часу на здійснення логістичних операцій;
- гнучкість — здатність логістичної системи адаптуватися до змін зовнішнього середовища;
- надійність — забезпечення безперебійного функціонування логістичних ланцюгів [2, с. 261].

Особливо актуальним є застосування логістики у сфері ветеринарної продукції, де висувуються жорсткі вимоги до зберігання, транспортування та своєчасного постачання препаратів. Усі ці особливості зумовлюють необхідність ретельного логістичного планування та використання сучасних технологічних рішень, таких як системи контролю температури, спеціалізований транспорт, цифрові платформи відстеження вантажів тощо.

Науково обґрунтоване логістичне забезпечення ветеринарної продукції включає такі ключові елементи:

- формування замовлення з урахуванням термінів реалізації препаратів;

- розрахунок оптимальних маршрутів доставки з урахуванням температурного режиму та санітарних вимог;
- вибір типу транспорту (рефрижератор, термоконтейнер тощо);
- створення логістичних хабів або складів із контрольованим середовищем;
- використання IT-рішень, зокрема систем WMS (Warehouse Management System), TMS (Transportation Management System), SCM (Supply Chain Management) та ін [4, с. 6].

Починаючи з другої половини XX століття, логістика зазнала значного розвитку як у теоретичному, так і в практичному аспектах. У 1970–80-х роках у світовій практиці відбулася еволюція у розумінні ролі транспорту: з елемента обслуговування виробництва він перетворився на невід’ємну частину логістичного ланцюга, що безпосередньо впливає на ефективність і конкурентоспроможність компаній. З’явилися концепції інтегрованої логістики, SCM, lean-логістики, концепції “точно вчасно” (just-in-time), крос-докінгу, логістики третьої та четвертої сторони (3PL, 4PL) [3].

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються глобалізацією, цифровізацією, нестабільністю зовнішнього середовища та зростанням конкуренції, логістика стає одним із ключових елементів стратегічного управління підприємством. Особливо це стосується підприємств, діяльність яких пов’язана з чутливими та критично важливими видами продукції, до яких належить і ветеринарна.

Ветеринарна логістика має низку специфічних завдань, зокрема:

- забезпечення безперервності постачання в умовах змінного попиту;
- зменшення ризиків пошкодження продукції при транспортуванні;
- підтримання температурного режиму протягом усього логістичного циклу;
- виконання нормативних вимог щодо безпеки, стерильності та термінів придатності продукції;

– вчасне постачання в регіони, де утворилися спалахи захворювань серед тварин.

Нині, в умовах війни в Україні, теоретичні засади логістики доповнюються новими поняттями: стійкість, витривалість, антикризовий менеджмент. Військові дії створили безпрецедентні виклики для логістики – зруйнована інфраструктура, логістичні блокади, загрози зупинки постачань. У відповідь на це підприємства вимушені були впроваджувати нові рішення: використовувати альтернативні маршрути, переходити на моделі “last mile delivery”, забезпечувати резервні канали поставок, застосовувати технології блокчейн для відстеження вантажів [4, с. 6].

Сучасна логістика ветеринарної продукції в умовах війни базується на поєднанні класичних принципів системності, інтеграції, оптимізації та безперервності з новими принципами — адаптивності, стійкості, мобільності, інформаційної прозорості та швидкого реагування на ризики.

Варто зазначити, що в умовах нестабільного середовища важливого значення набуває використання прогнозної аналітики та штучного інтелекту в логістичних процесах. Інструменти big data дозволяють формувати точні прогнози попиту, визначати найефективніші маршрути доставки з урахуванням ризиків, а також виявляти вузькі місця в ланцюгах постачання [4, с. 7].

На особливу увагу заслуговує інтеграція логістики з концепцією “зеленої” логістики, яка передбачає мінімізацію шкідливого впливу на довкілля. Це може бути досягнуто через оптимізацію транспортних маршрутів, використання електромобілів, зменшення упаковки, впровадження енергоефективних складів тощо. У сфері ветеринарної логістики це важливо не лише з точки зору екології, а й для підвищення корпоративної соціальної відповідальності [5, с. 2].

Таким чином, теоретичні засади організації логістичних процесів у сфері ветеринарної продукції охоплюють комплексне бачення логістики як

цілісної системи, яка повинна бути ефективною, гнучкою, надійною, екологічно відповідальною і стійкою до ризиків. Умови воєнного стану лише підсилюють актуальність цих підходів і вимагають постійного перегляду традиційних логістичних моделей на користь нових, більш адаптивних і технологічно просунутих форм організації логістичних процесів.

Список літератури

1. Птащенко О. В., Архипова Д. Є. Особливості логістичного процесу в сучасних умовах господарювання. Вісник кнутд № 6 (141). 2019. С. 148–155. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15764>.
2. Вишневська О. М., Човага С. В., Волошиновський С. В. Теоретичні засади й особливості логістичної діяльності підприємств. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2017. С. 260–262. URL: <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/52.pdf>.
3. Логос Л. 10 ключових відмінностей між 3PL і 4PL. Logos Logistics. 02.12.2024. URL: <https://www.logos3pl.com/uk/blog/10-key-differences-between-3pls-and-4pls/>.
4. Цимбалістова О. А., Харченко М. В., Черніхова О. С. Удосконалення функціонування логістичних підприємств з урахуванням дії військового стану в Україні. Академічні візії, (14). 2022. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/83>.
5. Сало Я. В. “Зелена” логістика в Україні: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство, (47). 2023. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2143/2072>